

SỰ CẦN THIẾT PHÁT TRIỂN VĂN HÓA CHÍNH TRỊ CỦA THANH NIÊN QUÂN ĐỘI TRONG KỶ NGUYÊN MỚI

Hà Huy Hiệu
Hệ 1, Học viện Chính trị

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và sự bùng nổ của công nghệ số, phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội trở thành một yêu cầu khách quan và cấp thiết. Văn hóa chính trị không chỉ là biểu hiện của bản lĩnh, nhân cách người quân nhân cách mạng mà còn là yếu tố nền tảng bảo đảm sự vững vàng về tư tưởng, niềm tin và hành động chính trị. Bài viết phân tích khái niệm, vai trò của văn hóa chính trị, làm rõ những yếu tố tác động và chỉ ra tính tất yếu của việc phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội trong kỷ nguyên mới, qua đó gợi mở định hướng về giáo dục, rèn luyện và môi trường văn hóa trong quân đội hiện nay.

Từ khóa: văn hóa chính trị, thanh niên quân đội, kỷ nguyên mới, giáo dục chính trị, bản lĩnh chính trị.

THE NECESSITY OF DEVELOPING POLITICAL CULTURE AMONG MILITARY YOUTH IN THE NEW ERA

Abstract: In the context of globalization, international integration, and the explosion of digital technology, developing the political culture of military youth has become an objective and urgent requirement. Political culture is not only a manifestation of the revolutionary soldier's character and moral integrity but also a foundational factor ensuring ideological steadfastness, political conviction, and purposeful action. This article analyzes the concept and role of political culture, clarifies the influencing factors, and demonstrates the necessity of developing the political culture of military youth in the new era. It also proposes orientations for political education, self-cultivation, and the construction of a healthy cultural environment within the military today.

Keywords: political culture, military youth, new era, political education, political steadfastness.

Nhận bài: 20/09/2025

Phản biện: 21/10/2025

Duyệt đăng: 26/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong tiến trình xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại”, thanh niên quân đội là lực lượng nòng cốt, giữ vai trò xung kích trong mọi lĩnh vực. Tuy nhiên, trong bối cảnh “kỷ nguyên số” với sự tác động sâu sắc của mạng xã hội, của mặt trái toàn cầu hóa và các xu hướng “phi chính trị hóa quân đội”, việc củng cố, bồi dưỡng và phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội đang đặt ra như một nhiệm vụ cấp thiết. Phát triển văn hóa chính trị không chỉ nhằm tăng cường bản lĩnh tư tưởng, thái độ chính trị đúng đắn, mà còn góp phần hình thành “miễn dịch” tư tưởng, củng cố niềm tin và động lực hành động theo lý tưởng của Đảng, của dân tộc và Quân đội.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm cơ bản

Văn hoá chính trị là một phương diện đặc thù của văn hoá trong xã hội có giai cấp, phản ánh trình độ tri thức, năng lực sáng tạo và phẩm chất chính trị của con người trong hoạt động thực tiễn chính trị. Nó được hình thành trên cơ sở nhận thức sâu sắc về các quan hệ chính trị hiện thực, về hệ thống thiết chế chính trị được xây dựng nhằm thực hiện lợi ích của giai cấp, của nhân dân, phù

hợp với quy luật phát triển lịch sử. Với tư cách là một loại hình văn hoá, văn hoá chính trị thể hiện sự thâm thấu của yếu tố văn hoá vào lĩnh vực chính trị - tức là chính trị mang tính văn hoá. Do đó, văn hoá chính trị không phải là sự cộng gộp giản đơn giữa “chính trị” và “văn hoá”, mà là sự thống nhất hữu cơ trong đó chính trị được biểu hiện bằng phương thức, giá trị và phong cách mang tính văn hoá.

Văn hoá chính trị của thanh niên Quân đội nhân dân Việt Nam là một bộ phận của nền văn hoá dân tộc và văn hoá quân đội, là tổng thể các giá trị vật chất và tinh thần được hình thành, bồi đắp, phát triển trong quá trình xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của quân đội. Nó được các thế hệ thanh niên quân đội kế thừa và nâng lên tầm cao mới, kết tinh ở chủ nghĩa yêu nước, tinh thần đoàn kết toàn quân - toàn dân - quốc tế, và mang đậm bản sắc anh hùng, nhân văn của “Bộ đội Cụ Hồ”. Những giá trị ấy được thể hiện qua các biểu hiện cốt lõi của văn hoá chính trị: tri thức chính trị, ý thức chính trị và năng lực hành động chính trị. Thông qua đó, có thể nhận diện năng lực, phẩm chất, bản lĩnh và mức độ trưởng thành chính trị của mỗi cá nhân cũng như của tập thể thanh niên trong quân đội.

Vai trò của văn hoá chính trị đối với thanh niên quân đội:

Thứ nhất, nó định hướng tư tưởng và hành động chính trị đúng đắn, giúp thanh niên kiên định mục tiêu, lý tưởng cách mạng. Văn hoá chính trị là hệ giá trị cốt lõi phản ánh nhận thức, niềm tin và thái độ của con người trước các vấn đề xã hội. Với lực lượng trẻ, năng động, dễ chịu tác động của môi trường xã hội như thanh niên quân đội, văn hoá chính trị đóng vai trò “kim chỉ nam” định hướng tư tưởng, điều chỉnh hành vi, củng cố niềm tin vào con đường xã hội chủ nghĩa. Thông qua quá trình giáo dục lý luận chính trị, học tập tư tưởng Hồ Chí Minh và truyền thống vẻ vang của Quân đội nhân dân Việt Nam, thanh niên hình thành thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, xác định rõ lý tưởng “Trung với Đảng, hiếu với dân”, sẵn sàng nhận và hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao.

Thứ hai, văn hoá chính trị tạo nên bản lĩnh chính trị vững vàng, giúp thanh niên quân đội vượt qua các tác động tiêu cực của đời sống xã hội hiện đại. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và chuyển đổi số, thanh niên thường xuyên tiếp xúc với nhiều luồng thông tin, giá trị, quan điểm khác nhau. Thiếu nền tảng văn hoá chính trị vững chắc, họ có thể rơi vào khủng hoảng niềm tin, phai nhạt lý tưởng hoặc lệch chuẩn hành vi. Văn hoá chính trị chính là sức đề kháng tinh thần, giúp thanh niên nhận diện đúng - sai, thiện - ác, thật - giả trong đời sống chính trị - xã hội, đồng thời hình thành khả năng “tự miễn dịch” trước các biểu hiện “phi chính trị hoá quân đội”, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”. Bản lĩnh ấy thể hiện ở sự kiên định tư tưởng, làm chủ cảm xúc, xử lý tinh táo, nhân văn trong mọi tình huống phức tạp về chính trị, xã hội và tâm lý.

Thứ ba, văn hoá chính trị góp phần hình thành hành vi văn hoá và đạo đức quân nhân, xây dựng tập thể quân đội chính quy, kỷ luật, đoàn kết, nhân văn. Văn hoá chính trị không dừng ở tri thức hay thái độ, mà được thể hiện sinh động trong ứng xử, hành vi hằng ngày: tôn trọng tổ chức, chấp hành nghiêm kỷ luật, tận tụy trong công tác, sống giản dị, khiêm tốn, đoàn kết, tương trợ đồng chí đồng đội. Khi văn hoá chính trị thấm sâu vào đời sống đơn vị, nó tạo nên môi trường văn hoá lành mạnh, mối quan hệ hài hòa giữa cấp trên - cấp dưới, cá nhân - tập thể; qua đó xây dựng bản sắc riêng của quân đội cách mạng - chính quy nhưng gần gũi, kỷ luật mà nhân văn. Đây chính là nền tảng tinh thần quan trọng, góp phần nâng cao chất

lượng chính trị, sức mạnh tổng hợp của quân đội, bảo đảm Quân đội nhân dân Việt Nam luôn là lực lượng trung thành, tin cậy của Đảng, Nhà nước và Nhân dân.

Phát triển văn hoá chính trị của thanh niên Quân đội trong kỷ nguyên mới là quá trình kế thừa, bồi đắp và nâng tầm các giá trị văn hoá - chính trị truyền thống của dân tộc và quân đội, phù hợp với yêu cầu mới của thời đại. Đó là quá trình không chỉ giữ gìn bản sắc “Bộ đội Cụ Hồ”, mà còn làm mới và phát huy những giá trị cốt lõi như chủ nghĩa yêu nước, tinh thần đoàn kết, chủ nghĩa quốc tế vô sản, ý chí tự lực - tự cường, nhân văn và trách nhiệm xã hội. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cách mạng công nghiệp 4.0, phát triển văn hoá chính trị cho thanh niên quân đội chính là xây dựng sức mạnh mềm của quân đội, tạo nền tảng tinh thần vững chắc cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và phát triển đất nước trong kỷ nguyên toàn cầu hóa.

2.2. Tính tất yếu của việc phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội trong kỷ nguyên mới

Phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội là yêu cầu khách quan, xuất phát từ sự biến đổi mạnh mẽ của bối cảnh chính trị - xã hội, từ nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ mới, cũng như từ đặc điểm tâm lý - xã hội của thế hệ thanh niên quân đội hiện nay.

2.2.1. Xuất phát từ đặc điểm của thanh niên quân đội hiện nay

Thanh niên quân đội là lực lượng trẻ, có trình độ học vấn ngày càng cao, năng động, sáng tạo, nhanh nhạy trong tiếp cận khoa học - công nghệ và thích nghi với môi trường mới. Tuy nhiên, họ cũng là nhóm tuổi có tâm lý đang định hình, dễ bị tác động bởi các trào lưu văn hóa, lối sống và giá trị đa dạng trong xã hội hiện đại. Trước sự du nhập mạnh mẽ của các yếu tố thực dụng, cá nhân chủ nghĩa và ảnh hưởng từ không gian mạng, nếu thiếu nền tảng văn hóa chính trị vững chắc, thanh niên quân đội rất dễ bị lệch lạc trong nhận thức và hành động. Do đó, phát triển văn hóa chính trị trở thành điều kiện tiên quyết để củng cố niềm tin, định hướng lý tưởng và bảo đảm sự kiên định chính trị - tư tưởng cho thế hệ trẻ trong quân đội.

2.2.2. Xuất phát từ nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới

Tình hình thế giới và khu vực tiếp tục có nhiều diễn biến phức tạp, khó lường; các hình thức đấu tranh chính trị, tư tưởng, đặc biệt là chiến

lược “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa, tư tưởng ngày càng tinh vi. Trong bối cảnh đó, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc không chỉ dừng lại ở sức mạnh quân sự thuần túy, mà còn đòi hỏi mỗi quân nhân phải có trình độ chính trị, văn hóa, đạo đức, pháp luật và kỹ năng ứng xử phù hợp. Người thanh niên quân đội cần có “văn hóa chính trị” cao để nhận diện đúng bản chất các hiện tượng xã hội, xử lý linh hoạt các tình huống chính trị - quân sự phức tạp, bảo vệ hình ảnh, uy tín và bản chất cách mạng của Quân đội nhân dân Việt Nam. Vì thế, phát triển văn hóa chính trị chính là một yêu cầu chiến lược nhằm nâng cao sức mạnh chính trị - tinh thần, bảo đảm cho Quân đội luôn vững mạnh về chính trị trong mọi điều kiện.

2.2.3. Xuất phát từ yêu cầu của sự nghiệp đổi mới và chuyển đổi số trong quân đội

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư cùng quá trình chuyển đổi số đang làm thay đổi căn bản môi trường công tác, học tập, rèn luyện của bộ đội. Môi trường số hóa giúp mở rộng tri thức, tạo điều kiện thuận lợi cho học tập, song cũng đặt ra thách thức lớn trong quản lý tư tưởng và định hướng giá trị. Đối với thanh niên quân đội - những người thường xuyên tiếp xúc với mạng xã hội và công nghệ mới - điều này đòi hỏi phải có năng lực “tự học, tự nhận thức và tự đề kháng” về chính trị - tư tưởng. Phát triển văn hóa chính trị giúp họ hình thành khả năng chọn lọc thông tin, phản biện tích cực, chủ động bảo vệ mình trước các biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, từ đó góp phần xây dựng không gian mạng an toàn, lành mạnh trong quân đội.

2.2.4. Xuất phát từ yêu cầu thực hiện chiến lược xây dựng con người Việt Nam trong thời kỳ mới

Đảng ta xác định, xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, hài hòa về “đức - trí - thể - mỹ” là nhiệm vụ trọng tâm của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong đó, văn hóa chính trị là một tiêu chí quan trọng của “con người mới xã hội chủ nghĩa” - con người có tri thức, có bản lĩnh, có trách nhiệm và có lý tưởng. Việc phát triển văn hóa chính trị cho thanh niên quân đội chính là cụ thể hóa mục tiêu đó trong môi trường quân đội, giúp họ trở thành những chiến sĩ - công dân mẫu mực, vừa có năng lực chuyên môn, vừa có phẩm chất chính trị, đạo đức và lối sống văn hóa. Đây cũng là điều kiện để Quân đội nhân dân Việt Nam tiếp tục phát huy bản chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong bối cảnh mới, kết hợp hài hòa giữa truyền thống và hiện đại, giữa lý tưởng cách mạng và năng lực hội nhập quốc tế.

2.3. Một số định hướng cơ bản phát triển văn hóa chính trị cho thanh niên quân đội

Phát triển văn hóa chính trị cho thanh niên quân đội là một quá trình toàn diện, đòi hỏi sự kết hợp đồng bộ giữa giáo dục, môi trường, tổ chức và tự rèn luyện. Trong bối cảnh kỷ nguyên số, việc định hướng đúng đắn, khoa học và phù hợp với đặc thù tâm lý, nghề nghiệp của thanh niên quân đội có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Một số định hướng cơ bản cần được chú trọng như sau:

2.3.1. Tăng cường giáo dục chính trị - tư tưởng, lý tưởng cách mạng, làm rõ bản chất khoa học và nhân văn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh

Giáo dục chính trị - tư tưởng là nền tảng của sự hình thành và phát triển văn hóa chính trị. Cần tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức giáo dục theo hướng gắn lý luận với thực tiễn, kết hợp chặt chẽ giữa học tập trong nhà trường, huấn luyện, sinh hoạt chính trị và hoạt động xã hội. Việc quán triệt sâu sắc chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ giúp thanh niên quân đội nhận thức rõ bản chất khoa học, cách mạng và nhân văn của hệ tư tưởng này, mà còn củng cố niềm tin, lý tưởng, khơi dậy trách nhiệm chính trị - xã hội, ý chí phấn đấu vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng và dân tộc.

2.3.2. Đổi mới phương pháp giáo dục văn hóa chính trị, kết hợp giữa truyền thống và công nghệ hiện đại; khai thác hiệu quả nền tảng số và truyền thông xã hội theo hướng tích cực

Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục chính trị là xu thế tất yếu. Cần phát triển các hình thức truyền thông chính trị hiện đại, linh hoạt như: lớp học trực tuyến, diễn đàn thanh niên, chuyên trang văn hóa chính trị, hay các chiến dịch truyền thông trên mạng xã hội nhằm định hướng nhận thức, cảm xúc và hành vi của thanh niên quân đội. Bên cạnh đó, cần phát huy hiệu quả các giá trị truyền thống như học tập gương người tốt, việc tốt, kể chuyện về Bác Hồ, truyền thống anh hùng của Quân đội nhân dân Việt Nam... để tạo sự lan tỏa tích cực, kết hợp hài hòa giữa “giáo dục truyền thống” và “giáo dục số hóa”.

2.3.3. Xây dựng môi trường văn hóa quân đội lành mạnh, lấy tập thể làm trung tâm, cán bộ làm nòng cốt và tổ chức đoàn thanh niên làm lực lượng xung kích

Môi trường văn hóa có vai trò quyết định trong việc hình thành và củng cố văn hóa chính trị. Cần xây dựng các đơn vị quân đội thực sự trở thành “tổ bào văn hóa”, nơi mỗi quân nhân được sống, làm việc và rèn luyện trong không khí dân chủ,

kỷ luật, đoàn kết, nhân ái. Vai trò nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên là yếu tố then chốt, bởi “một tấm gương sống còn có giá trị hơn hàng trăm bài diễn văn tuyên truyền”. Đồng thời, tổ chức đoàn thanh niên phải thật sự là lực lượng xung kích trong việc lan tỏa giá trị văn hóa chính trị thông qua các phong trào hành động cách mạng, hoạt động văn hóa, thể thao, giao lưu, diễn đàn chính trị.

2.3.4. Phát huy vai trò tự giáo dục, tự rèn luyện của thanh niên quân đội, gắn với các phong trào thi đua và mô hình “mỗi quân nhân là một hạt nhân văn hóa chính trị”

Phát triển văn hóa chính trị không thể chỉ trông chờ vào tác động bên ngoài, mà cần được hình thành từ sự tự giác, chủ động của mỗi cá nhân. Thanh niên quân đội cần được khuyến khích xây dựng kế hoạch rèn luyện bản thân, thường xuyên tự đánh giá, tự điều chỉnh hành vi theo chuẩn mực chính trị, đạo đức, pháp luật và kỷ luật quân đội. Việc gắn giáo dục chính trị với các phong trào thi đua như “Thanh niên Quân đội rèn đức, luyện tài, xung kích, sáng tạo, quyết thắng” sẽ tạo môi trường để mỗi quân nhân thể hiện, khẳng định mình, đồng thời trở thành tấm gương lan tỏa văn hóa chính trị tích cực trong đơn vị.

2.3.5. Nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ chính trị, cán bộ đoàn trong công tác nắm bắt tâm lý, định hướng giá trị và truyền cảm hứng chính trị tích cực cho thanh niên

Cán bộ chính trị và cán bộ đoàn là người trực tiếp tổ chức, dẫn dắt, định hướng văn hóa chính trị trong đơn vị. Do đó, cần thường xuyên bồi dưỡng cho đội ngũ này kiến thức về tâm lý học quân sự, kỹ năng truyền thông, phương pháp giáo dục giá trị và phong cách lãnh đạo gương mẫu. Đồng thời, họ phải là trung tâm lan tỏa niềm tin, cảm xúc tích cực, khơi dậy tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc và ý chí quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ của thanh niên quân đội.

III. KẾT LUẬN

Phát triển văn hóa chính trị của thanh niên quân đội trong kỷ nguyên mới là một quá trình toàn diện, vừa mang tính tư tưởng - lý luận, vừa có tính giáo dục - hành vi. Đây không chỉ là nhiệm vụ của các cơ quan chính trị, mà còn là trách nhiệm của mỗi cán bộ, chiến sĩ trong xây dựng môi trường văn hóa chính trị lành mạnh, vững chắc. Khi văn hóa chính trị trở thành “sức mạnh nội sinh”, nó sẽ định hướng hành động, củng cố niềm tin, tăng cường bản lĩnh và góp phần trực tiếp vào sự nghiệp xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam hiện đại, vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật*, Hà Nội, 2021.
 Hồ Chí Minh Toàn tập, *Tập 5*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011.
 Học viện Chính trị, *Giáo trình Công tác Đảng, công tác chính trị trong Quân đội nhân dân Việt Nam*, Hà Nội, 2022.
 Nguyễn Duy Bắc, “Phát triển văn hóa chính trị trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay”, *Tạp chí Quốc phòng toàn dân*, số 7, 2019.
 Trần Hữu Tông, “Văn hóa chính trị - yếu tố nền tảng của bản lĩnh người quân nhân cách mạng”, *Tạp chí Giáo dục Lý luận chính trị Quân sự*, số 4, 2020.